

Pismo povodom stote obljetnice »Revue thomiste«
Vatikan, 11. ožujka 1993.

V. SV. TOMA AKVINSKI – UČITELJ I UZOR

*Velečasnom ocu Jean-Louisu Braguesu,
Provincijalu Tuluške dominikanske provincije*

Tuluška dominikanska provincija, i još šire redovnička obitelj sv. Dominika slave ove godine stotu obljetnicu časopisa »Revue thomiste«, koji je kao zadaću imao »oživiti kršćansku filozofiju« prema želji Lava XIII. iz njegova pisma od 12. srpnja 1894.

Od 25. do 28. ožujka [1993.], Toulouse, »sveta i učena«, kako su je nekoć nazivali iz poštovanja prema svetom Tomi, teološkom fakultetu i papi, domaćin je međunarodnome znanstvenom skupu koji upriličuje novo uredništvo časopisa s namjerom da potakne promišljanje učenikâ svetoga Tome i cjelokupno filozofsko i teološko istraživanje. Ovaj je događaj također prilika da zahvalimo Gospodinu za tako velikog mislioca čije znanje prosvjetljuje svekoliku Crkvu. Drugi ga je vatikanski sabor predstavio kao učitelja onima

koji se pripremaju za svećeništvo,⁹⁴ a zatim je, povodom sedamstote obljetnice smrti Zajedničkog Naučitelja, moj prethodnik papa Pavao VI. uputio ocu Vinku de Couesnongleu, vrhovnom učitelju Reda braće propovjednika, pismo koje do danas ostaje vrlo važan vodič.

Od svoga pojavljivanja, *Revue thomiste* se nudi »kao pomoć znanosti da ostane ili ponovno postane kršćanskom i da pomogne znanstvenicima da ostanu ili postanu vjernici«⁹⁵ po uzoru na svetoga Tomu, »prvaka katoličke filozofije i teologije«, kako su ga pape voljele nazivati. Za brojne čitatelje, ona je bila i ostaje dragocjeno oruđe i promišljanja; osobito kad se – u sučeljavanju s dogmatskim zamislima i egzegetskim pristupima u suprotnosti s katoličkom tradicijom – nameće svojim bistrim prosuđivanjem. U osvrtu na prošlost koji će se iznijeti na skupu, propitivanje glavnih teoloških rasprava tijekom proteklih stotinu godina dopušta nam ustvrditi kako su se, sučelice velikim problemima toga doba, urednici i suradnici časopisa zalagali za kritičko a istodobno konstruktivno razmišljanje, koje je časopisu osiguralo vrsno mjesto u katoličkome intelektualnom životu. Slavni suradnici kao Jacques Maritain ili Étienne Gilson bit će spomenuti, isto kao i čitav niz urednika koji su znali sačuvati duh i kakvoću časopisa. Nedavno je posebnim brojem

⁹⁴ Usp. II. VATIKANSKI SABOR, *Optatam totius*, 16.

⁹⁵ *Revue thomiste* (Toulouse), I/1893., str. 2

odana počast osobi i djelu naučitelja svetog bogoslovlja kakav je bio o. Marie-Michel Labourdette.

Teolog je otvoren zahtjevima razuma

Danas potičem braću propovjednike kojima je bilo povjereno vođenje časopisa i vjernike koji žele nastaviti istraživanje filozofije i teologije da postanu pravi učenici svetoga Tome sposobni za prijeporna pitanja (*questiones disputatae*), kadri da stupe u dijalog s onima koji su daleko od vjere i Crkve, a da to ne bude zamjena tako izvrsne znanosti (kakva je teologija) sa svjetovnom znanošću. Zahvaljujući marljivom druženju s veličanstvenim djelom Anđeoskog Naučitelja, kršćanski mislilac stječe nepobitnu metodu i pojmovna oruđa koja mu omogućuju da prodre u dubine svete nauke i da izvede dokazivanje sposobno objasniti Božje postojanje i njegova savršenstva, u granicama onoga što ljudski razum može dokučiti.

Sveti se Toma zanimao za sve što je korisno za duh i dušu; »radije korisne nego golicave stvari« (utilia potius quam curiosa), podsjeća me njegovo geslo. Neumorno se trudio da osjeti sklad između teologije, filozofije i egzaktnih znanosti. Nikad nije a priori postavljao tezu. Njegovo istraživanje, nikad dovršeno, ostalo je neprekidni dijalog, bez isključivosti za druge, pagane i kršćane, od kojih izvlači ono što je najbolje. On je također bio osobito pozoran na različita područja istraživanja svjetovnih znanosti. U ustroju stvaranja znao je otkriti nazočnost Stvoritelja, prvoga i tvornog

uzroka: sve je glas koji govori o Bogu.⁹⁶ Više proni-
cljivih uvida, koji odaju njegovu pažnju za stvorenu
zbilju, određuje postupak Anđeoskog Naučitelja:
»Svijet je mjesto gdje se Bog objavljuje kao iskonski
djelatnik.«⁹⁷ Čovjek u sebi nosi Stvoriteljevu sliku, ko-
ju ništa ne može potpuno preinačiti,⁹⁸ i svaka znanost
je hvalospjev Stvoritelju.

Svojim člancima i različitim bibliografskim pre-
gledima, *Revue thomiste* je zadržala otvorenost svije-
tu. Današnji teolog i svaki kršćanin treba prihvatiti
ovaj razumski postupak dobronamjeren prema čovje-
kovoј stvarnosti, da bi položio račun o nadi koja ga
oživljava. Oni će se pri tome čuvati pobožnjačkog sta-
va koji bi mogao voditi preziru svijeta.

Pred otajstvom Boga: poklon

Akvinac poziva svakog čovjeka da neumorno na-
stoji oko istine jer do razumjevanja zbilje stižemo kad
nepopustljivo ispitujemo nju⁹⁹ i onoga koji je stvorio
»i tako se također ljudski um mora uvijek trsiti da sve

⁹⁶ Usp. *I Kor* 14, 10.

⁹⁷ Usp. TOMA AKVINSKI, *Summa theologiae*, I, q. 8, a. 1.

⁹⁸ Usp. TOMA AKVINSKI, *Summa theologiae*, I, q. 93, a. 1.

⁹⁹ Usp. TOMA AKVINSKI, *Suma protiv pogana*, 1, s latinskoga
preveo Augustin Pavlović, Zagreb: Kršćanska sadašnjost,
1993., str. 449–451. (II. knjiga, 24. poglavlje).

više i više spoznaje Boga na sebi primjeren način.«¹⁰⁰ U stvari, ljudsko istraživanje nije hod čistog uma, to je potraga za vrhovnih Dobrom, a to je sâm Bog, jedini sposoban dati sreću kojoj čovjek teži. Ali, razumsko propitivanje nije dostatno da bi se prionulo uz Krista; treba prihvatiti dar vjere, djelo milosti u duši, koji nam Bog daje kroz koprenu naše ljudske naravi, do dana kad ćemo se, u blaženom gledanju, radovati savršenoj spoznaji koja će nas učiniti vječno sretnima. Pred otajstvom Boga, jednoga i trojstvenoga, koga nitko ne može dokazati, duša ulazi u šutnju klanjanja i ljubavi koja je vodi u neizrecivo zajedništvo s Bogom.

Za učitelja koji je naviknut moliti prije učenja, istraživanje se ispunja u samom srcu života molitve koji stvara »Božje ukućane«.¹⁰¹ Suvislost djela proizlazi iz dugotrajnog rada i pribranosti. Sveti Toma – »evanđeoski muž« (*vir evangelicus*) kaže njegov životopisac – volio je razmišljati o Pismu, motriti Križ i Krista nazočnog u Euharistiji. Također je u blaženoj Djevici Mariji, prema kojoj je gajio veliku pobožnost, našao savršeni uzor poučljivosti i primanja utjelovljene Riječi. Po primjeru onoga koji se spremao za susret sa svojim Gospodinom kroz post, pokoru i suze, svaki

¹⁰⁰ TOMA AKVINSKI, *In Boetii de Trinitate*, Prooemium, q. II, a. 1, ad 1um: »et sic etiam humana mens debet semper moveri ad cognoscendum de Deo plus et plus secundum modum«.

¹⁰¹ Usp. TOMA AKVINSKI, *Stožeri kršćanske vjere*, Split 1981., str. 103–109.

tražitelj Boga treba hoditi putovima kreposti i kontemplacije, askeze nužne za umni odgoj i pročišćavanje sjetilnih čuvstava u vjernosti, posluhu i »u skladu sa shvaćanjem Crkve«. ¹⁰²

Povjeravam zagovoru Anđeoskog Naučitelja uređništvo *Revue thomiste*, članove dominikanske obitelji i sve one koji se zauzimaju u filozofskom i teološkom istraživanju disciplinâ koje Crkva i svijet na poseban način trebaju u ovom vremenu. Potičem ih da bdiju nad sijanjem Radosne vijesti spasenja u razne kulture jezikom razumljivim našim suvremenicima, da iznesu istinsku nauku Učiteljstva i da doprinesu razumijevanju vjere. Molim božansku Riječ koja je sama punina Objave, koja nam je priopćila konačnu istinu o Ocu i koja nam daje Duha, da prosvijetli umove i probudi srca kako bi nas na kraju povela k sve dubljoj spoznaji onoga što treba vjerovati, željeti i ispuniti.

Svim sudionicima znanstvenog skupa u Toulousi, svim suradnicima *Revue thomiste* i čitavoj dominikanskoj obitelji rado podjeljujem svoj apostolski blagoslov.

¹⁰² II. VATIKANSKI SABOR, Uredba *Dei Verbum*, 29.